

**ГЕНЕРАЛ
ЉУБИША ДИКОВИЋ**
НАЧЕЛНИК ГЕНЕРАЛШТАБА
ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Намера нам је да на свим нивоима командовања обезбедимо комплетан увид у стање обучености свих јединица у реалном времену. Генералштаб приводи крају развој информационог система, који ће додатно поспешити планирање, организацију и извођење обуке, као и евалуацију обучености јединица. Недавна ненајављена провера наших снага за хитно реаговање показала је завидан ниво њихове оспособљености за извршење сложених задатака. У овој години планирали смо да у потпуности завршимо процес њихове интензивне обуке, чиме би се створили услови да се тежиште пренесе на обуку главних одбрамбених снага.

ОБУКА У ПРВОМ ПЛАНУ

Снимио Горан СТАНОВИЋ

Војнички позив је високо ризичан и због тога не може свако бити војник, подофицир и официр. Посебно су пилоти изложени ризику, без обзира на тип и врсту летелице. Несреће се, нажалост, дешавају. Примера ради, у оружаним снагама Мађарске током 2015. десила су се три удеса војних ваздухоплова, док их је у оружаним снагама суседних земаља у последњих неколико година било седам. И у војскама светских велесица, с обзиром на велики број летелица и интензитет остварених летова, неретко се догађа

да приликом извођења редовне летачке обуке буде инцидената с ваздухопловима. Удеси и откази дешавају се скоро на месечном нивоу. Пре десетак дана оружане снаге САД имале су удес авиона Ф-16. То јесте ризик професије, који се гвозденим дисциплином, врхунском и континуираном обуком, као и сталним надзором може свести на минимум.

Велика трагедија погодила је све нас у Војсци Србије. Страдала су два наша врсна официра – пилота. Њихове животе ништа не може да врати. Истрагу о удесу школско-борбеног авиона „супергалеб Г-4“ воде надлеж-

ни истражни судија и јавни тужилац, а формиране су и комисије које ће испитати узроке удеса. Чекамо резултате истраге. Породицама наших страдалих колега још једном упућујем најискреније саучешће и поручујем им да је Војска уз њих, да ће учинити све да им помогне у тешким тренуцима – каже генерал Љубиша Диковић на почетку разговора за „Одбрану“ поводом Дана Војске Србије. С обзиром на трагичну несрећу од пре неколико дана, када су страдали потпуковник Ненад Ђулибрк и капетан Дејан Пандуровић, војнички, а ни људски није могао другачије.

О Шта је у овом тренутку најзначајнија претња миру на Балкану?

– Безбедносна ситуација на Балкану у целини је стабилна. Фактори угрожавања безбедности су невојне претње, посебно екстремизам и мигрантска криза, што карактерише све земље региона. Упркос томе што је „балканска рута“ званично затворена, земље Балкана и даље се суочавају с изазовима илегалног прилива миграната, а због наставка блискоисточне кризе очекују се нови таласи, што може имати далекосежне безбедносне последице, јер се међу мигрантима налазе и повратници с ратишта. Нажалост, недавни терористички напад у Санкт Петербургу потврдио је поново да се безбедносно окружење променило и указује на рањивост модерног друштва од асиметричних претњи.

Иако је вероватноћа организовањем терористичког деловања у нашој земљи мала, претња од тероризма стално је присутна. Србија има добро обучене и опремљене снаге за супростављање тероризму и наши грађани немају разлога за страх, али у условима савремених безбедносних претњи, посебно претњи од тероризма, неопходно је повећати безбедносну културу грађана. Потребно је да сви подигну свест о проблему безбедности, пре свега да имају основна знања из области личне и колективне заштите и да се обучавају за превентивну заштиту и спасавање. Сваки грађанин, на пример, треба да зна како да поступа у ванредним ситуацијама, пружи прву помоћ, да зна коме треба да пријави ако било шта сумњиво нађе. Тако бисмо сви заједно били у функцији безбедности.

О Односи између Турске и Европске уније се заоштравају, а Анкара прети променом политике према мигрантима, којих у тој земљи сада има неколико милиона. Имају ли заједничке снаге наше војске и полиције капацитет да сирече масовне преласке државне границе из правца Македоније, Бугарске и административне линије с Косовом и Метохијом?

– Развој догађаја у ратом захваћеним подручјима Сирије и Ирака, затим однос Европске уније и Турске и решавање проблема размештаја миграната унутар земаља Уније пресудно утичу на даљи ток мигрантске кризе. Према постојећим проценама, у Турској се налази више од три милиона миграната, смештених у прихватним центрима и камповима. У случају нарушавања споразума између ЕУ и Турске, за очекивати је већи прилив миграната „балканском рутом“.

Ми смо од јуна 2015. године укључени у активности решавања проблема повећаног прилива миграната. Формирањем Заједничких снага Војске Србије и МУП-а, у јулу прошле године, као носиоци обезбеђења државне границе успели смо да спречимо неконтролисани прилив миграната. Спречили смо око 20.000 лица да илегално пређу државну границу и више од 120 покушаја кријумчарења миграната, а открили смо око 1.300 миграната у дубини наше територије и упутили их у прихватне центре.

Треба имати у виду да би масован прилив миграната био огроман проблем за читаву Европу и верујем да у том случају не би изостала додатна помоћ европских земаља нашој земљи. Заједничке снаге Војске и Полиције способне су да одговоре на повећани прилив миграната, пратимо ток мигрантске кризе и благовремено ћемо реаговати. Развијени су планови поступања, а који ћемо поступак и када применити зависи од одлуке Владе Србије и председника Републике.

О Докле је стигао процес формирања такозване Војске Косова? Да ли таква формација већ постоји и јесу ли њене активности и пошеницијално јачање претња Србији?

– Привремене институције самоуправе у Приштини самовољно су покренуле трансформацију косовских снага безбедности у такозвану Војску Косова, што се могло видети и код недавног покушаја Хашима Тачија да промени мандат тих снага. То је, међутим, наишло на снажну осуду међународне заједнице. Косовске снаге безбедности устројене су по војној формацији, опремљене лаким пешадијским наоружањем и обучене за извршавање задатака треће мисије, али као такве тренутно не представљају претњу по безбедност Србије. Претњу може представљати покушај трансформације у оружане снаге, што би подразумевало повећање бројног стања, опремање тешким наоружањем и ваздухопловима, као и достизање способности за извођење борбених операција.

О Да ли би се и како на стравитешку позицију Србије огразило званично прикључење Црне Горе НАТО-у?

– Од земаља у региону, чланице НАТО-а нису Босна и Херцеговина, Македонија, ни још увек званично Црна Гора. Приступање Алијанси јесте унутрашње питање Црне Горе. Њено евентуално приступање не утиче на неутралност Републике Србије, јер је наша позиција специфична и не подразумева изолацију, већ управо продубљивање сарадње са страним државама, без обзира на то јесу ли оне у Северноатлантском савезу.

Ниједна држава на свету није саввим самостална, што значи да ниједна војска није изолована, а сарадња за војске попут наших јесте изузетно значајна за проналажење решења за савремене безбедносне изазове, јер они захтевају увек усклађен одговор. Управо зато Војска Србије наставиће да по-

ПРАВИЛО О ОБУЦИ

На основу досадашњих искустава у примени свих доктринарних докумената обуке стекли су се услови да се изради нови јединствен доктринарни документ – „Правило о обуци у Министарству одбране и Војсци Србије“, који ће препознати нове специфичности планирања и извођења обуке у јединицама, а који ће „заживети“ наредне године.

свећује пуну пажњу регионалној сарадњи, учешћем у процесу сарадње министара одбране земаља Југоисточне Европе (SEDM), на конференцијама начелника генералштаба балканских земаља (Б-9), на нивоу заменика начелника генералштаба у оквиру SEDM, те у осталим регионалним иницијативама.

С Црном Гором имамо добре односе и наставићемо да их даље гради­мо, без обзира на то да ли је она чланица НАТО-а или није. Заједнички приступ земаља Балкана у решавању регионалних проблема и унапређење постојећих механизма сарадње могу само допринети решавању безбедносних изазова, јачању мира, стабилности и демократском развоју региона.

Q Поменули сте регионалну сарадњу, а каква је ситуација када говоримо о сарадњи изван шог њор­сџора?

– Међународна војна сарадња један је од приоритета Војске Србије. Поред добре регионалне, усагласили смо планове билатералне војне сарадње с осталим страним партнерима, при чему бих истакао САД, Руску Федерацију и Кину, те земље Европске уније попут Шпаније, Грчке, Италије, Румуније, Немачке, Пољске... Оно чему тежимо јесте да активностима међународне војне сарадње јачамо наше оперативне способности, првенствено извођењем заједничке обуке и вежби, школовањем и усавршавањем кадра, као и разменом искустава у областима од обостраног интереса. Ако узмемо у обзир то да се, уз поштовање неутралности Републике Србије, укупна војна сарадња остварује с више од 60 држава, на основу усаглашених заједничких интереса, за нас је важно то што од великог броја сарадника добијамо најбоље што нам је потребно.

Q С обзиром на то да, како реко­сте, сарађујемо с толико земаља, која је област сарадње најзначајнија и зашто?

– Обука и заједничке вежбе представљају највиши и најзначајнији ниво сарадње за сваку војску. Учешћем на мултинационалним вежбама подижемо ниво оперативних способности јединица наше војске и унапређујемо интероперабилност с оружаним снагама партнерских земаља. До пре неколико година на мултинационалним

вежбама учествовали смо само у својству посматрача или штабних официра, а Војска Србије данас може да се похвали тиме да има више вежби на којима учествује с јединицама него с посматрачима или штабним офици­рима. Знатно смо повећали број учесника на вежбама – од 800 у 2015. на скоро 1.200 учесника у 2016. години. У претходној години наши припадници учествовали су на 18 мултинационалних вежби, од којих на 11 с јединицама, док у 2017. планирамо сличан ниво ангажовања и очекујемо учешће на још већем броју него раније.

Планирали смо учешће на 28 вежби са страним партнерима, од чега шест у Србији и 22 у иностранству. Посебно истичем вежбе „PLATINUM WOLF 17“, „CYBER TESLA 2017“ и „NEIGHBOURS 2017“ у Србији, „AIR SOLUTION 2017“ у Србији и Румунији, „Словенско братство 2017“, „COMBINED RESOLVE IX“, као и вежбу борбене групе Европске уније „HELBROC“ под називом „DEFINITE RESPONSE-17“ у иностранству.

Ако узмемо у обзир број наших војника ангажованих у мисијама у све-

2002. године до данас интензитет ангажовања био је у сталном порасту, тако да је до 2016. ангажовано више од 2.600 припадника у 13 мултинационалних операција, а само током прошле године било их је више од 600. Тренутно се 328 припадника нашег система одбране налази у десет мултинационалних операција, од којих је шест под окриљем Уједињених нација, а четири под вођством Европске уније. Опредељени смо за још интензивније ангажовање у мултинационалним операцијама под мандатом УН и ЕУ, а извештаји које добијамо с терена потврђују да су припадници Војске Србије високо професионални у извршавању задатака и сви страни партнери радо сарађују са нашим људима. Посебно смо поносни на нову позицију заменика команданта Сектора „Запад“ у мисији „MINUSCA“ у Централноафричкој Републици, што је тренутно највиша позиција коју попуњавају припадници наше војске и можда је управо то најбоља потврда тог поверења.

Q Допринноси ли шом усџеху и конкрет­ној реализацији обуке у нашим јединицама?

ТЕЖИШНЕ АКТИВНОСТИ

И у овој години планирамо сличан темпо извођења вежбовних активности команди и јединица. Тежиште у обуци команди биће на реализацији увежбавања и вежби ради унапређења обучености за рад у ситуацијама једновременог планирања операција и командовању, док ће тежиште у извођењу вежби јединица бити на припреми и извођењу вежби снага за реаговање. Само вежбе у различитим временским, земљишним и тактичким условима дају реалну слику о нивоу увежбаности јединица.

ту, све то добија посебан значај, јер коришћењем заједничког језика и терминологије, применом заједничких процедура и стандарда, употребом компатибилних борбених средстава и система за командовање, битно доприносимо нивоу обучености наших припадника за ангажовање у мултинационалним операцијама, по чему је Војска Србије заиста постала позната.

Q Зашто кажете да је Војска Србије учешћем у мировним мисијама џостала џознашја и изван наших граница?

– Ми имамо традицију учешћа у мировним мисијама Уједињених нација дужу од 60 година, где смо до сада ангажовали више од 18.000 припадника. Од нашег повратка на међународну сцену

– Обука је као „живи организам“ који је неопходно стално вредновати и дограђивати. У том смислу, развијан је и имплементиран нови концепт, који се примењује од 2010. године, а којим је обезбеђен виши ниво обучености јединица Војске Србије. Током 2016. у Војсци је израђено 17 правила, 26 упутстава, 12 дела различите војнопублицистичке литературе и три филма, док је за ову годину планирано још 50 различитих дела војне литературе. Високим степеном реализације таквих планова доприносимо квалитету нормативне уређености практичне употребе јединица и унапређујемо њихове оперативне и функционалне способности.

Ради дограђивања ове области, намера нам је да на свим нивоима коман-

Снимео Даримир БАНДА

довања обезбедимо комплетан увид у стање обучености свих јединица у реалном времену. Стога Генералштаб приводи крају развој информационог система, који ће додатно поспешити планирање, организацију и извођење обуке, као и евалуацију обучености јединица. Када је реч о обуци команди и јединица, у претходном периоду било је тежиште на обуци снага за реаговање. Недавна ненајављена провера наших снага за хитно реаговање показала је завидан ниво њихове оспособљености за извршење сложених задатака. У овој години планирали смо да у потпуности завршимо процес интензивне обуке тих снага, чиме би се створили услови да се тежиште пренесе на обуку главних одбрамбених снага. Континуирана обука официра и подофицира, као и јачање дисциплине и одговорности су најбитнији. Од старешина све зависи! Ако је старешина обучен за оцену врло добар и јединица ће бити обучена најмање за ту оцену.

Такође, морам да поменем концепт обуке и професионалног развоја подофицира, на основу чега смо до сада добили више од 700 подофицира, од

наших најбољих професионалних војника. Ове године усавршава нам се више од 120 професионалних војника – будућих подофицира. Од децембра прошле године примењујемо и нови концепт обуке војника на служењу војног рока. Обука се изводи у два дела – прва три месеца индивидуална, у центрима за основну и специјалистичку обуку, док се наредна три месеца војници распоређују у јединице Војске Србије ради извођења колективне обуке до нивоа вода. После одслуженог војног рока и добијања ратног распореда стварају се услови за подмлађивање наших ратних јединица.

Q *Колико расположиви капацитети за обуку задовољавају наше реалне потребе?*

– Војска Србије располаже потребним бројем полигона на којима се изводи обука и вежбе јединица, али их је потребно осавременили. Да би се унапредили постојећи и створили још бољи услови за обуку наших јединица намећу се питања развоја полигона и примена симулација. Наставна средства и коришћење различитих симулатора у обуци, посебно припадника РВ и

ПВО, добијају прави смисао тек после практичне провере наученог на терену, на полигонима, а ми преваходно тежимо да у потпуности развијемо Интервидовски полигон „Пасуљанске ливаде“ и Базу „Југ“.

Када говоримо о „Пасуљанским ливадама“, још 2013. године започела је експропријација земљишта ради преноса власништва и давања на коришћење Министарству одбране. Очекујемо да се тај процес заврши до краја 2017. године како бисмо у наредном периоду могли даље развијати полигон. Планирамо да наредне године издвојимо знатна средства за проширивање капацитета и изграђивање полигона на којем ће сви видови Војске изводити најсложеније вежбе.

Такође, на Аутоматизованом тенковском стрелишту „Међа“ предузимамо низ мера на уређењу стрелишта, градиво заштитни бред на сектору гађања за оклопне јединице, дограђујемо и уређујемо стазе за тенковски биатлон и сопственим капацитетима унапређујемо услове смештаја.

Значај Центра за обуку јединица за мултинационалне операције на Базу

Снимио Јово МАМУЛА

„Југ“ и његова улога у систему обуке јесте изузетна, јер у њему настојимо да развијемо капацитете за обуку не само наших јединица, већ и страних армија. Радимо на томе да прерасте у регионални центар, а потом и у Центар партнерства за мир, што је крајњи циљ и испуњење наше визије. Центар је опремљен савременим тренажерима, симулаторима и полигонима за обуку, на којима нам могу позавидети и много развијеније земље у региону и свету. Обука се реализује по принципу блокава/модула, који се надограђују и надовезују један на други, тако да представљају логичку целину. Примера ради, од његовог формирања до данас, ту је обучавано више од 3.200 припадника Војске Србије и више од 800 припадника оружаних снага партнерских земаља.

○ Будући да активно реализујемо вежбе са страним партнерима, какво је стање када говоримо о националним вежбама?

– Националним вежбама, као најсложенијем облику практичне обуке у Војсци Србије, придајемо посебан значај. Прошле године планирано је 148

вежби команди и јединица нивоа баталјона и виших јединица различитог степена развијености, а изведено је 175 увежбавања. Командно-тактичка вежба „Морава 2016“, као тежишна активност обуке прошле године, у потпуности је оправдала замисао извођења и испунила дефинисан циљ. Унапређена је обученост за планирање и праћење тока операције, идентификоване су лекције за унапређење стања, а искуства с вежбе омогућила су командама и јединицама да приступе доградњи раније донетих решења која се односе на унапређење оперативних способности снага за реаговање.

○ Наше борбене потенцијале појачаће и средства наоружања која су производи домаће памети. Извесно је да ће „норе“ и „лазари“ ускоро ући у оперативну употребу Војске, како је речено после изузетног насипа наше одбрамбене индустрије на сајму у Абу Дабију. Има ли изгледа да се Војска опреми још неким производима домаће памети?

– Поред самоходне топ-хаубице 155 mm НОРА и „лазара“, у оперативну

употребу требало би да уђу и авиони за почетну обуку пилота „ласта В-54“. Такође, извесно је усвајање у наоружање и војну опрему нулте серије модернизованог радара ОАР П-12, као и модернизација постојећих борбених и командних возила увођењем новог телекомуникационо-информатичког система из пројекта Војнотехничког института, а резултат су домаће памети.

Важно је имати јаку одбрамбену индустрију, првенствено као део укупног економског потенцијала земље, али и због задовољавања потреба Војске за опремањем средствима из сопственог развоја. Интензивно учествујемо у развоју наше одбрамбене индустрије. Наоружање, муниција и опрема произведена у нашој земљи не заостају и најмање су једнаког квалитета са сличним средствима из других земаља. Потребно је објединити капацитете на нивоу Министарства одбране и Војске Србије, али и на нивоу државе, а да Војска Србије буде главни промотер наоружања и војне опреме у нашој наменској индустрији.

○ После повећања зарада од пет одсто почешком године, нису утихнули гласови незадовољства

међу припадницима система одбране када је реч о стандарду. Плаће су и даље ниже од просека у државној администрацији, а неупоредиво мање од просека у јавним предузећима. Да ли ће се ова чињеница огразити на квалифицираним људи које систем одбране може узети са све динамичнијег тржишта рада?

– Значај задатака које Војска обавља не дозвољава спуштање критеријума за избор људи, и то јесте оно на чему ћемо доследно истрајати. Нема сумње да припадници Војске Србије заслужују веће плате, имајући у виду безбедносне ризике професије, тежину и одговорност посла, као и сталну потребу да су у високом степену спремности за извршење задатака. Тешко је војника изједначити с осталим занимањима и зато плата није једини разлог због којег наши припадници раде овај часни посао. Сигуран сам да би повећање плата било најефикасније, али у овим условима драстично повећање није реално. Знам да би наши професионални војници били задовољни да је њихова плата

ефикаснији пријем у професионалну војну службу и здравствено збрињавање у војним и цивилним установама.

Q Шта је до сада предузето по њом питању?

– Генералштаб непрекидно разматра и предузима мере побољшања статуса и стандарда припадника Војске. Пођимо најпре од професионалних војника, јер у складу с важећом законском регулативом, они могу бити на служби до 40 године живота. Војник, као основ сваке војске, у овом случају принуђен је да у пуној снази оде и мења занимање, чиме остајемо без квалитетног кадра. То је решено тако што им се по одлуци министра одбране рад може продужити и до 50 година живота. Разматрамо и могућност да им се после завршетка војничке каријере омогући рад у другим државним установама. Такође, професионалном војнику, који је у радном односу на одређено време био девет година без прекида, омогућено је да се у случају потреба службе може запослити у својству цивилног лица, што им пружа могућност да наставе радни однос на неодређено време и тако трајно

вања формацијских елемената у складу с нивоом усавршавања, одговорношћу и тежином њиховог радног места.

Као што рекох, има још разлога због којих војници, подофицири и официри раде овај часни посао, а које остали грађани Србије немају. Сложићете се да стаж с увећаним трајањем, могућност учешћа у мировним мисијама, предвидивост каријере, плаћени трошкови за закуп стана или могућност трајног решавања стамбеног питања, свакако нису занемарљиви разлози за интересовање грађана за војни позив, о чему најбоље сведочи број младих који су недавно конкурисали за војне школе.

Не смемо заборавити ни колеге који су радни век провели у Војсци и отишли у заслужену пензију, а нису решили своје основне животне проблеме, ни људе који су у борбеним дејствима рањени и остали инвалиди, поготово породице оних који су, борећи се за државу и извршавајући задатке у име отаџбине, дали своје животе. У том смислу морамо неговати добру сарадњу с организацијама резервних војних старешина, борачким удружењима и осталим организацијама које чувају сећања на жртве и негују традиције славне историје Србије.

Q Шта поручујете припадницима система одбране, а шта грађанима поводом Дана Војске Србије?

– Уз честитке поводом Дана Војске Србије – 23. априла, свим припадницима поручујем да остану доследни и непоколебљиви чувари отаџбине, достојни традиције и градитељи снажне војске, спремни да штите Србију и њене грађане у савременим изазовима, одговорно извршавајући све задатке које отаџбина пред њих поставља. Уверен сам да је најтежи период за нама и да ћемо, захваљујући добрим резултатима које држава остварује у економској области, унапредити оперативне способности наше војске и побољшати материјални положај припадника. Грађанима Србије поручујем да имају поздан ослонац у Војсци јер смо способни да извршимо нашу основну уставну улогу, да заштитимо Србију и омогућимо им да у миру граде будућност. Такође, да верују у Војску Србије, да нас критикују још више ако грешимо, али и да нас бодре и подстичу. ■

Владимир ПОЧУЧ

БРИГА ЗА ЉУДЕ

Брига за људе један је од приоритетних задатака свих старешина, на свим нивоима командовања у Војсци Србије. Актуелним прописима нашим припадницима пружају се могућности за школовање и усавршавање, напредовање у каријери, одлазак у мултинационалне операције и слично, што директно или индиректно може утицати на висину примања. У 2016. години у виши чин унапређено је више од 900 лица, а у професионалну службу примљено више од 800 официра, подофицира, професионалних војника и војних службеника. Прошле године је и више од 600 припадника Министарства одбране и Војске Србије решило стамбено питање – доделом стана у закуп или кредитирањем.

једнака просечној заради у Србији, ка томе тежимо и надам се да ће, развојем економских потенцијала земље, то ускоро бити могуће.

Ипак, не заборавимо да смо донедавно највећи део новчаних средстава из буџета усмеравали на плате, а да од прошле године имамо значајан помак у области опремања. Улагањем у наоружање и војну опрему држава улаже у своју безбедност, стабилност и просперитет, тако да имамо разлога да верујемо у бољу будућност. При крају је припрема предлога измене важеће регулативе која се односи на повећање дела накнада, стварање повољнијих услова за одређивање висине пензије,

реше статус. Најбољи из ове категорије кадра имају могућност упућивања на оспособљавање за дужност подофицира, после чега се могу примити у професионалну војну службу у својству подофицира, што опет директно утиче на њихов статус и стандард.

Посебно смо поносни на достигнућа каријерних и специјалистичких курсева за подофицире, јер се на тај начин они усавршавају кроз цео радни век, и могу успешно да обављају све дужности, почев од командирских, специјалистичких до највиших подофицирских. Наравно да има још простора за унапређење каријерног вођења подофицира, посебно у погледу усклађи-